

PETER VRONSKY

ZRŮDA

AILEEN WUORNOSOVÁ

A DALŠÍ KRUTÉ
VRAŽEDKYNĚ

GRADA

PETER VRONSKÝ

ZRŮDA

AILEEN WUORNOSOVÁ

A DALŠÍ KRUTÉ VRAŽEDKYNĚ

PETER VRONSKY

ZRŮDA

AILEEN WUORNOSOVÁ

A DALŠÍ KRUTÉ
VRAŽEDKYNĚ

GRADA

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

FEMALE SERIAL KILLERS

How and why woman become monsters

Copyright © 2007 by Peter Vronsky

Translation © Martin Vondráček, 2025

© Grada Publishing, a. s., 2025

Z anglického originálu *Female Serial Killer: How and why women become monsters*,
vydaného v roce 200718 nakladatelstvím BERKLEY, součástí Penguin Random House LLC,
přeložil Martin Vondráček

Odpovědná redaktorka Julie Gonzálezová

Redakční úpravy Monika Jitřenková

Grafická úprava a sazba Roman Křivánek, ART007

Obálka Ondřej Mikulecký

Grada Publishing, a. s.,

U Průhonu 22, Praha 7

Vydala Grada Publishing, a. s. v Praze roku 2025 jako svou 10083. publikaci

Tisk Tiskárny Havlíčkův Brod

ISBN 978-80-271-8013-4 (ePub)

ISBN 978-80-271-8012-7 (pdf)

ISBN 978-80-271-5780-8 (print)

Pro muže i ženy,
mladé i staré,
živé i mrtvé,
vinné i nevinné.

Pro všechny oběti.

Obsah

ÚVOD:

SÉRIOVÝ SPARTAKISMUS – POLITIKA ŽENSKÉ AGRESE	13
Sériové vražedkyně: Kolik jich je?	17
Monstrum – tichý vrah	18
Povaha ženského násilí	20
Studium ženské agrese	21
Hlubiny sériové zkaženosti	22
Feminismus a sériové vražedkyně	23
Několik příběhů žen v celách smrti	25
Definice sériové vražedkyně	35
Klasifikace sériových vrahů a vražedkyň: Klasický organizovaný/neorganizovaný případ FBI	36
Novější klasifikační systémy pro sériové vrahy a vražedkyně	38
Obecná charakteristika sériových vražedkyň	44

ČÁST PRVNÍ:

PSYCHOPATOLOGIE A STRUČNÁ HISTORIE SÉRIOVÝCH VRAHŮ ŽENSKÉHO POHLAVÍ	49
1. Povaha ženského zvířete – Psychopatie ženských monster	51
Čím jsou ženy sériové vražedkyně smrtelnější než muži	51
Vražda jako ženský podpis	54
Výzkum sériových vrahů a vražedkyň	56
Průměrný věk	58
Výběr oběti	60
Místo vraždy	62

Vybraná zbraň	62
Ženské sériové vražedkyně ve srovnání se singulárními vražedkyněmi	63
Porovnání mužských a ženských sériových vrahů v dětství	64
Trauma z dětství	65
Macdonaldova triáda: týrání zvířat, žhářství, pomočování v posteli	65
Povaha agrese u dívek	66
Obezita, osamělost a fantazie u sériových vražedkyň	67
Výroba sériových vrahů	71
Diagnostika sériových vrahů: psychopatie a ASPD	73
Psychopatie	74
Otázka přičetnosti	74
Povaha psychopata	76
Problémy s definicí psychopatie a ASPD	78
Co způsobuje psychopatii?	80
Psychopatka a ASPD	82
Shrnutí	86
 2. Honba za mocí, ziskem a touhou – Stručná historie sériových vrahů a vražedkyň	 89
Sériové vražedkyně v rané historii	91
Říše smrti: Sériové vraždy spáchané ženami ve starověkém světě	92
Sériové vražedkyně v předindustriálním věku	117
Vzestup moderního sériového vraha	118
Zrod masmédií a literatury o skutečných zločincích	120
Pojištění pohřbu a nárůst počtu sériových vražd spáchaných ženami	122
Velká epidemie sériových vražd spáchaných ženami v hladových 40. letech 19. století	123
Arsen a jeho účinky	124
Zákon o prodeji arsenu (1851)	130
Sériové vražedkyně v 19. století v USA	135
 ČÁST DRUHÁ:	
VYBRANÉ PŘÍPADOVÉ STUDIE SÉRIOVÝCH VRAŽEDKYŇ 20. STOLETÍ	163
 3. Kult a vášně Aileen Wuornosové – Postmoderní sériová vražedkyně	 165
AILEEN WUORNOSOVÁ	166
 4. Vraždění blízkých a přátel	 211

ZÁVĚR:	
ROZPOZNÁNÍ DRAVÉ ŽENY – PROFILOVÁNÍ SÉRIOVÝCH VRAŽEDKYŇ	279
Doslov	289
Poznámky	291
Bibliografie	299

ÚVOD

SÉRIOVÝ SPARTAKISMUS

POLITIKA ŽENSKÉ AGRESE

Můžete jmenovat sériového vraha, který udeřil v zadní části vojenského vrtulníku letícího na misi ve výšce 4 000 stop? Nebo toho, který ve věku jedenácti let zabil dvě oběti? Nebo toho, který tančil a stýkal se s kalifornským guvernérem? Někteří by uměli jmenovat Genene Jonesovou, Mary Bellovou a Dorotheu Puenteovou – tedy tři ženy. Ale my ostatní jsme ani netušili, že *existují* sériové vražedkyně. Tedy až na tu lesbickou prostitutku ze *Zrůdy – tu*, o které natočili film – Aileen Wuornosovou. Zatímco jména Ted Bundy, John Wayne Gacy a Jeffrey Dahmer nebo přezdívky Bostonský škrtič, Samův syn, Vrah od Zelené řeky a BTK známe všichni, když nás požádáte, abychom vyjmenovali několik sériových vražedkyň, obvykle se zastavíme hned u Aileen. Byly i *další*?

Ano, ve skutečnosti jich bylo dokonce mnoho. Přibližně každý šestý sériový vrah je žena.¹

Jako odčinění toho, že jsem se ve své přechozí knize nevěnoval ani Aileen, Genene ani Mary, jsem se nyní rozhodl zaměřit na ně a jejich sériově vraždící sestry, a že jich je hodně.

K psaní o mužských sériových vrazích jsem se poprvé dostal po vlastním velmi krátkém a náhodném setkání se dvěma z nich, než byli identifikováni a dopadeni. (Jednoho jsem potkal hned za katedrálou svatého

Vasila Blaženého v Moskvě v roce 1990 a druhého v newyorské hotelové hale o jedenáct let dříve).² V té době jsem nevěděl, že jsou to sérioví vrazi; o tom, kdo jsou a co provedli, jsem se dozvěděl až o několik měsíců a let později ze zpráv v tisku, což mě přimělo přemýšlet o možnosti, že jsem se možná setkal s více než jen s těmi dvěma a nevěděl jsem o tom. *Jednou* se může stát cokoli – *to* jsem pochopil a nepřekvapilo mě to. Ale zjištění, že jsem se setkal se dvěma – *dvakrát* –, to byla úplně jiná věc. Inspirovalo mě to k nejruznějším úvahám o statistických možnostech života, jak ho dnes žijeme. Přemýšlel jsem, jaká je pravděpodobnost, že někdo z nás alespoň jednou nevědomky seděl vedle sériového vraha v autobuse nebo ve vlaku, míjel ho v davu na ulici, parkoval nebo nakupoval vedle něj nebo stál za ním ve frontě.

Co se týče „mých“ dvou sériových vrahů, žil jsem relativně konvenční, heterosexuální mužskou středostavovskou existenci, o níž jsem se domníval, že se odehrává daleko od osamělých, mrtvolami posetých okrajů silnic, zatuchlých děr a ponurých sklepů, kde sérioví vrazi páchají své ošklivé hrůzy. Samolibě jsem tvrdil, že má náhodná setkání nemají nic společného s tím, že jsem potenciální oběť, protože jsem nepatřil do preferované kategorie kořisti sériových vrahů: nebyl jsem mladá žena bez doprovodu ani zaměstnanec noční služby, pouliční sexuální pracovník, nebo dítě jakéhokoli pohlaví.

Poté, co jsem v New Yorku narazil na svého prvního sériového vraha v zapadlé části města poblíž míst, kde se shromažďují prostitutky, jsem spokojeně popsal, že jsem „vlezl“ do loviště sériového vraha a nechal se „srazit“ monstrem, protože jsem šel tam, kam jsem normálně nepatřil.

Ale pochopil jsem to špatně. Zatímco jsem se ostražitě ohlížel přes rameno, jestli mě neohrožuje nějaký chlap z té nejzapadlejší části města, měl jsem se raději podívat blíž k domovu – do cí postele jsem se pohodlně uložil a kdo spal v té mé. Pokud bílý, heterosexuální muž středního věku skončí zavražděný, s největší pravděpodobností je jeho vrahem žena,

kterou zná, a to *důvěrně* zná. Když sériová smrt zavítá k osamělým, svobodným mužům ze střední třídy s prací a bytem, nebo když na to přijde, k nadřazeným starým farmářům-vdovcům, přichází s polibky a péčí.

Když jsem si představoval sériové vrahy, které náhodně potkávám na ulici, byli to vždy muži, zatímco ženy zůstávaly zcela mimo můj paranoidejší radar jako opak, tedy oběti. Byl jsem naučený vnímat sériového vraha jako „jeho“ a „ji“ jako „jeho“ oběť.

Není to jen mužský pohled na věc. Ženy to donedávna cítily stejně. Přítomnost jiné ženy, dokonce i cizí, stále ještě u mnoha žen odzbrojuje prvotní obavy z toho, že se ocitnou samy s cizím mužem. Naše přesvědčení o mírnosti ženského rodu klame obě pohlaví.

SÉRIOVÉ VRAŽEDKYNĚ: KOLIK JICH JE?

Téměř každý šestý sériový vrah v USA je žena, ať už jako samostatný pachatel, nebo jako spolupachatel. Z celkového počtu asi 400 sériových vrahů identifikovaných v letech 1800 až 1995 bylo téměř 16 % žen – celkem 62 vrahů.³ I když to není drtivá většina, není to ani zanedbatelné číslo – těchto 62 žen zabilo dohromady 400 až 600 obětí: mužů, žen a dětí. Jen tři sériové vražedkyně – Genevieve Jonesová, Belle Gunnessová a Jane Toppanová – mohou mít dohromady na svědomí až 200 podezřelých vražd. Jiná studie, která zahrnovala i případy z jiných zemí, uvádí 86 známých sériových vražedkyní.⁴ Ještě znepokojivější je, že tři čtvrtiny sériových vražedkyní v USA se objevily od roku 1950 a celá polovina až od roku 1975!⁵

Přesto se pojem ženské sériové vražedkyně nějakým způsobem nedostal do našeho obecného povědomí strachu nebo do našich znepokojivých představ tak hrozivým způsobem jako postava mužského sériového vraha. Zdá se, že ženské sériové vražedkyně jsou pro mnohé z nás na hranici komičnosti nebo absurdnosti. Srovnajte přezdívky, které dáváme mužským sériovým vrahům (Jack Rozparovač, Bostonský škrtič, Noční lovec, Otrokář),

s ženskými (Lady Bluebeard, Chichotající se babička, Černá vdova, Anděl smrti, Barbie Killer). Ženské zabijáky jsme nebrali dostatečně vážně.

Částečné vysvětlení lze nalézt v tom, koho a kde podle nás sériové vražedkyně vraždily. Mnoho sériových vražedkyň vraždí doma a jejich oběťmi jsou často členové rodiny nebo blízcí lidé: manželé, milenci a děti. Místo, kde člověk poznává svět, nemusí být nutně tím nejbezpečnějším, přesto: kolik z nás je alespoň vzdáleně připraveno představit si svou matku jako sériovou vražedkyni?

Jiné sériové vražedkyně vraždí v zaměstnání jako důvěryhodné pečovatelky – zdravotní sestry, chůvy, podavačky léků, přípravářky jídla a pracovnice v sociálních službách. Zdravotní sestry vraždí při své práci – vraždí ve svém teritoriu: v první linii války mezi životem a smrtí, kde lidé *skutečně* umírají; zdravotní sestry jako Andělé smrti s katetrem a injekční stříkačkou v ruce, které nikdo nepodezírá, protože si uvědomují, že smrt jejich oběti byla prostě jen nevyhnutelnost.

V našich lidových představách však sériový vrah číhá bez tváře po setmění za volantem svého cestovního vozu s kufrem plným provazů a lepicí pásky. Zapomínáme se dívat dál než na chladnou bílou bavlnu zdravotní sestry, která nám odebírá krev, na veselou pracovnici domácí péče, která se stará o dědečka, na roztomilou dívku za pultem lahůdek, která nám krájí chleba, na tu v minisukni s nůžkami, která stříhá vlasy, nebo na tu, která se nám dívá do očí přes stůl, zatímco usrkává svůj drink.

MONSTRUM – TICHÝ VRAH

Je úžasné, jak rychle mohou filmy i dnes všechno změnit. Naše kolektivní povědomí o ženách-sériových vražedkyních se nedávno dostalo na novou úroveň díky filmu *Zrůda (Monster)* z roku 2003 s Charlize Theronovou a Christinou Ricciovou v hlavních rolích, spolu s řadou dokumentů a televizních reportáží, které pojednávaly o Aileen Wuornosové, floridské

silniční prostitutce, která byla odsouzena za vraždu sedmi mužů. Mnoho propagačních materiálů a komentářů kolem případu naznačovalo, že Wuornosová byla „první americkou sériovou vražedkyní“. To zdaleka není pravda – spíše se pohybovala někde kolem padesátého sedmého místa.

Wuornosová spíš byla zřejmě první americkou mediální *celebritou* mezi sériovými vražedkyněmi, která poskytla nespočet rozhovorů tisku, médiím a dokumentaristům, než byla v roce 2002 usmrcena smrtící injekcí. Wuornosová byla výjimečná tím, že vraždila stejně jako mužští sérioví vrazi – zabíjela cizí lidi pistolí v autě a jejich těla nechávala na veřejných místech.

Většina z nás si o sériových vražedkyních myslí, že používají převážně jed a že jejich oběti jsou známí nebo příbuzní. Mužští sérioví vrazi pronásledují a loví cizí lidi; ženy chytají do pastí a tráví důvěrné známé – zabíjejí na území svého domova nebo na území, které sdílejí se svou obětí. Jediná skutečně populární představa, která se v průběhu desetiletí udržela, je představa ženy sériové vražedkyně, která za účelem zisku zabíjí řadu manželů nebo milenců. Máme pro ni dokonce hotovou přezdívku: *Černá vdova*.

Z nějakého důvodu si Černou vdovu představujeme jako bytost z minulosti, z dob dávno ukončených, kdy se jedy snadno prodávaly bez receptu, manželství bylo často smluvně funkční a evidence totožnosti byla chaotická. Dokázala nalákat, svést, rychle se vdát, nenápadně zabít a několikrát zmizet, než si toho někdo všiml. Když se dnes Černá vdova objeví, myslíme si, že se tak děje pouze v hollywoodských filmech v podobě Sharon Stoneové, Kathleen Turnerové nebo Lindy Fiorentinové. *Fjúú*. Vášnivý sex, pro který se umírá.

Jen zřídka jsme viděli dravou, sexuálně nabitou pachatelku typu Teda Bundyho nebo Zabijáka od Zelené řeky, která za sebou zanechávala znepokojivou stopu viditelných mrtvol. Wuornosová k tomu měla nejbližší. Byla to „neklidná vražedkyně“. Na rozdíl od typické sériové vražedkyně,

kteřá své oběti nechává v posteli nebo v kolébce nebo je nenápadně zakopává na zahradě za domem, Wuornosová odhazovala těla svých obětí u odpočívadel a silnic na floridské mezistátní síti. Mrtvoly na silnicích do Disney Worldu! A na rozdíl od většiny sériových vrahů ženského pohlaví, kteří své oběti historicky vraždili v roli manželky, milenky, chůvy, zdravotní sestry nebo bytné, Wuornosová neměla ke svým obětem téměř žádný vztah, kromě vztahu stopařky, motoristky v nesnázích nebo prostitutky u silnice s klientem, což je paradoxně právě ten vztah, který mnozí mužští sérioví vrazi sami využívají, když vraždí své ženské oběti.

Wuornosová však naše vnímání *skutečných* sériových vražedkyní mate nejen tím, že je lesbička, ale i tím, že je specifickým *typem* lesbičky. Nebyla to hezká a feminní lesbička s rtěnkou ze seriálu *Láska je láska*, ale tvrdý typ lesby, z níž vyzařuje svalnatý, kamenný a nedbalý druh násilí, které si obvykle spojujeme s muži. U Wuornosové jako sériové vražedkyně je snazší spojovat její násilí s přemírou mužského hormonu než s nějakou vnitřní ženskostí, která se zvrhla.

POVAHA ŽENSKÉHO NÁSILÍ

Wuornosová odhaluje jádro našeho vnímání – násilí je stále téměř všeobecně spojováno s mužem a mužským pohlavím. Mělo se za to, že je implicitně obsaženo v mužské postavě, že je funkcí testosteronu. Muži páchají násilí, ženy a děti jím trpí.

Když se ženy dopustí násilí, je jediným vysvětlením, že je nedobrovolné, obranné nebo důsledkem duševní nemoci či hormonální nerovnováhy, která je vlastní ženské fyziologii: mezi viníky jsou uváděny poporodní deprese, premenstruační syndrom a menopauza. Ženy jsou obecně považovány za osoby schopné páchat pouze „expresivní“ násilí – nekontrolovatelné uvolnění zadržovaného vzteku nebo strachu, často v důsledku dlouhodobého zneužívání ze strany mužů: syndrom týrané ženy nebo

syndrom týraného manžela. Obecně se má za to, že ženy obvykle vraždí nechtěně a bez předchozího uvážení.

„Instrumentální“ násilí, tedy vražda za určitým účelem – politická moc, znásilnění, sadistické potěšení, loupež nebo jiné nízké uspokojení – však zůstává doménou mužů. Koneckonců každý muž je potenciálním vrahem v podobě bojovníka – a vrahem se stává pouze tehdy, když zneužije své vrozené fyzické a socializované schopnosti zabít z nečestných, nemorálních a neslušných důvodů. Zatímco muž je stvořen a naprogramován k ničení, žena hnízdí, tvoří a vychovává. Nebo tak nějak se to alespoň vypráví.

Historie je samozřejmě plná násilnických žen: Valeria Messalina, královna Boudicca, Agrippina mladší, Lucrezia Borgia, Kateřina Veliká, Alžběta I., Madame Mao, Golda Meirová, Margaret Thatcherová. Některé z těchto žen lze charakterizovat jako sériové vražedkyně; mnohé z nich při mnoha příležitostech sériově zabíjely a mučily nebo to nařídily ve jménu politické moci, vlastenectví, pomsty nebo hmotné chamtivosti a chtíce – a dělaly to stejně bezohledně a posedle jako jejich mužští současníci, někdy dokonce ještě bezohledněji. Většina těchto žen však patří ke kulturám, staletím a třídám, které jsou vzdálené moderní západní ženě – maminkám z prádelny, kde se vyplácí sociální dávky, přes maminky z fotbalového klubu až po ženy, které vůbec nemají děti. Dalo by se tvrdit, že jako císařovny nebo premiérky byly mimo běžné rozlišování pohlaví – byly dědičkami božské moci nebo projevovaly svůj politický stav. Přesto je to právě ona smrtící božská moc, kterou se tolik sériových vrahů obsedantně snaží replikovat prostřednictvím vraždy: *moc nad životem a smrtí*. Téměř vždy jde o moc. Ale nakonec, když popřeme ženské pohlaví, zůstane jen potenciální vrah.

STUDIUM ŽENSKÉ AGRESE

Ženskému násilí skutečně příliš nerozumíme, protože jsme mu začali věnovat pozornost teprve nedávno. Z 314 vědeckých studií o lidské agresi pu-

blikovaných do roku 1974 se pouze 8 % zabývalo výhradně násilím páchaným ženami nebo dívkami.⁶ To však bylo *ještě předtím*, než se v roce 1975 v USA dramaticky zdvojnásobil výskyt sériových vrahů ženského pohlaví oproti předchozím dvěma desetiletím a do roku 1995 se opět zdvojnásobí!⁷

Mezi sériovými vrahy je proporcionálně více žen (16 %) než mezi pachateli vražd celkem za pětadvacetileté období 1976–2002 (11,4 %).⁸ Obecně násilné trestné činy žen výrazně rostou. V roce 1987 vzrostl v USA počet zatčených žen za těžké ublížení na zdraví a loupež o 17,6 procenta oproti roku 1978 – a v některých lokalitách, jako například v New Yorku, byl nárůst mnohem dramatičtější: 47 procent u těžkého ublížení na zdraví a 75,8 procenta u loupeže. V nedávné době, mezi lety 1992 a 1996, se počet žen zatčených za násilné trestné činy zvýšil o 22,8 procenta.⁹

HLUBINY SÉRIOVÉ ZKAŽENOSTI

Sériové vraždy, ať už je páchají muži nebo ženy, vždy stály ve zvláštním koutě zločinecké zvrhlosti. Většina z nás dokáže jednou zabítí pochopit – dokážeme si představit míru žárlivosti, strachu, zoufalství, vzteku nebo dokonce chamtivosti, která může vést k tomu, že někoho připravíme o život. Většina vrahů neví, že se chystá zabíjet – není to plánované ani zamýšlené. Mnozí svého činu upřímně a hluboce litují, nesnaží se vyhnout spravedlnosti a zřídka kdy zabíjejí znovu. Sérioví vrazi jsou však ve všech ohledech opakem běžného typu vraha.

Sérioví vrazi si často uvědomují svůj záměr zabít dlouho předtím, než vraždu spáchají – někteří o ní fantazírují celé roky a pečlivě ji plánují. Po spáchání první vraždy a „vychladnutí“ z emocí, které k ní vedly, jsou sérioví vrazi cyklicky připraveni spáchat další vraždy, nebo – jak by někdo mohl tvrdit – jsou *nuceni* zabíjet znovu a znovu. (Na vraždění se stávají závislými.) Neexistuje u nich lítost ani výčitky svědomí – nebo rozhodně

ne natolik, aby změnili své chování. Mnozí pečlivě přezkoumávají své činy, vylepšují plán další vraždy a vynakládají mimořádné úsilí, aby se vyhnuli dopadení. Ochota nebo touha opakovaně zabít je něco z říše zla – nepodléhá to racionálnímu, vědeckému vysvětlení. Naše společnost si sotva dokáže vysvětlit zlo u mužů, natož si ho představit u žen.

FEMINISMUS A SÉRIOVÉ VRAŽEDKYNĚ

Pokud je pro muže středního věku, který se stal obětí vraždy, charakteristické, že ho zabila žena, kterou znal intimně, pak je charakteristické i obviňování feminismu. Problém spočívá v tom, že naše chápání stálého nárůstu počtu sériových vražedkyn mezi námi od roku 1950 skutečně zmátl ve své analýze nový radikální feminismus tzv. druhé vlny, forma „spartakiády“, tendence spojovat ženskou kriminalitu se snahou o osvobození z otroctví a útlaku ze strany „patriarchátu“.

Ann Jonesová, feministická historička vražd páchaných ženami, prohlašuje: „Vlna pozornosti věnovaná ženské kriminalitě hřmotně následuje každou vlnu feminismu a jistě bude pokračovat, dokud nedokážeme pochopit pravdu, že svobodní lidé nejsou nebezpeční.“¹⁰ Otrocká vzpoura není zločin, říká.

První vlna feminismu se zabývala „osvobozením“ a rovností žen v rámci přesných a konkrétních právních a ústavních výzev – volební právo, právo na stejnou odměnu za stejnou práci, rovnost v rodinném právu, spravedlivé přijímání do zaměstnání, rovné postavení, rovné příležitosti atd.

Feministky první vlny (tzv. „liberální feministky“) spojovaly nárůst ženské kriminality s představou, že se ženy budou moci prosazovat stejně jako muži. Tak Freda Adlerová v knize *Sisters in Crime* z roku 1975 interpretovala rostoucí ženské násilí v kontextu sebeuplatnění. Stejně jako v podnikání, sportu, umění nebo vědě se žena jako zločinec nespokojila s druhým místem v hierarchii zločinu. Podle Adlerové byly ženy připraveny soutěžit s muži za jejich podmínek a podle jejich pravidel, což nutně

znamenaloby být stejně agresivní a násilný jako mužský zločinec. Tato hypotéza se stala známou jako „hypotéza osvobození“.

Generace feminismu Adlerové, která se v době vietnamské války stavěla proti establishmentu, však v době, kdy její kniha vyšla, již odcházela. Navíc radost, s jakou konzervativci přijali teze Adlerové ve svém odporu k ženské rovnoprávnosti, ještě více odcizila její osvobozeneckou hypotézu od nově vznikajícího feminismu. Někteří mladší radikálové ve feministickém hnutí dokonce považovali Adlerovou za nebezpečnou, protože její práci tak rádi citovali konzervativci, kteří feminismus obviňovali z nárůstu ženského násilí a dalších rodinných a společenských neduhů.

Objevila se radikálnější druhá vlna feministek, která se zaměřila na temnější pojetí hluboce zakořeněné systematické viktimizace žen a ženství biokulturním spiknutím mužského „falocentrického heteropatriarchátu“ nebo „falokratického státu“. Podle této školy feminismu budou ženy utlačovány, dokud se muži nepromění v něco jiného, než jak jsou dnes kolektivně socializováni.

Druhá vlna feminismu odmítla jednoduchou představu rovnosti mezi muži a ženami a tvrdila, že feminismus první vlny je vlastní tvrzení, že všechny ženy chtějí být *jako* muži – sdílet jejich příležitosti, mít přístup do jejich světa, moci hrát podle jejich pravidel, být si s nimi rovny – tečka. Je to podobné, jako kdyby tvrdily, že všichni Afroameričané potřebují a chtějí být jen bílí. Feministky druhé vlny vyzývaly ženy, aby se osvobodily nikoli jako jednotlivci, ale jako jedinečná kolektivní ženská kultura a aby si vytvořily vlastní identitu ve snaze svrhnout neústupnou a utlačovatelskou mužskou hegemonii. Podle druhé vlny feminismu jsou ženy oběti a muži jsou kolektivní utlačovatelé a ženská agrese by neměla být ztotožňována s jakoukoli ženskou snahou o rovnost s utlačovatelem.

Tvrdilo se, že ženské násilí je sebeobranou proti systémové mužské agresi vůči ženám: Že bylo osvobozující. A to také bylo; vražedkyně se proměnila v oběť a oběť v agresora. Jak tvrdí jedna feministka: „Ženy za-

bíjejí. A jejich motivy lze obvykle připsat velmi specifickým okolnostem, v jejichž pozadí jsou americké principy ekonomiky a vlastnictví, pevně legitimizované mediálním pokrytím... Zdá se, že ženy v Americe mají velmi specifickou orientaci na vraždu. Motivace se mohou zacyklit a opakovat tak, jak se mění společenská, politická a soudní krajina, ale základní otázkou je téměř vždy přežití.¹¹

Jak shrnuje Patricia Pearsonová ve své nedávné studii o ženském násilí: „V 80. letech už nebylo čestným odznakem zatnout pěst a mávat s ní; prestižnější bylo plakat v ordinaci terapeuta. Proto ženy nemohly chtít dělat něco tak asociálního a upřímně řečeno urážlivého, jako je zločin. Ženy neměly být považovány za rovnocenné mužům ve zločinu, měly být ukazovány jako mužské oběti.“¹²

Absenci studií o ženské agresi a násilí před rokem 1975 brzy napravila nová analýza, která zásadně tvrdila, že všechny ženy jsou systematicky viktimizovány „heteropatriarchátem“ a jeho „falocentrickými“ institucemi. Bylo obecným zvykem vysvětlovat vraždy páchané ženami jako akt sebeobranu a vzpoury proti dlouhodobému spiknutí znásilňování a bití ze strany „falokracie“. Tato vize byla v polovině sedmdesátých let vášnivě populární mezi mladými ženami čtoucími bestsellery jako *Proti naší vůli* od Susan Brownmillerové v roce 1975 a *Ztýrané manželky* od Del Martinové v následujícím roce. Syndrom *hořící postele / zmlácené ženy* se objevil v judikatuře a vysvětloval, jak mohou manželky v „sebeobraně“ zabít své manžely, i když jejich oběti klidně spí. Americká unie občanských svobod se k tomu připojila slovy: „Většina žen odsouzených k smrti zabila násilnického manžela.“¹³ Může to být pravda?

NĚKOLIK PŘÍBĚHŮ ŽEN V CELÁCH SMRTI

Od obnovení poprav v USA v roce 1977 bylo do roku 2005 odsouzeno k trestu smrti celkem 63 žen. Jedenáct z nich bylo popraveno. (Poslední

ženou popravenou před rokem 1977 byla Elizabeth Duncanová v roce 1962 v kalifornské plynové komoře za nájemnou vraždu své těhotné snachy, kterou pohřbila zaživa.) Zde jsou stručné příběhy jedenácti skutečně popravených žen. Posuďte sami.

- První byla popravena v roce 1984. Dvaapadesátiletá Margie Velma Barfieldová v Severní Karolíně, babička, která nejenže zabila svého manžela tím, že ho otrávila arsenikem, ale také při různých příležitostech zavraždila dva starší muže a jednu starší ženu, která ji zaměstnávala jako domácí pečovatelku, svého snoubence a vlastní matku. Celkem šest obětí a možná ještě sedmá – její první manžel, jehož smrt při požáru mohla zinscenovat tak, aby vypadala jako důsledek jeho neopatrného kouření. (Více o Velmě později.)
- Druhou popravenou byla sedmatřicetiletá Karla Faye Tuckerová v Texasu v roce 1998. Karla a její přítel, oba pod vlivem drog, šli do bytu svého známého Jerryho Lynna Deana a pokusili se ukrást klíče od jeho motocyklu. Poté, co její přítel Deana omráčil úderem kladiva do bezvědomí, Tuckerová našla v bytě krumpáč a Deana dorazila, aby přestal vydávat chrčivé zvuky. Jak vysvětlila u soudu, „chtěla jsem jen, aby ten rámus přestal“. Poté si všimla dvaatřicetileté Debory Thorntonové, která se krčila v posteli pod dekou, a začala ji krumpáčem mlátit tak, až jí nakonec zůstal zabodnutý v trupu. Na policejních odposleších bylo slyšet, jak Tuckerová říká, že měla orgasmus pokaždé, když krumpáč zabořila do svých dvou obětí.
- Ve stejném roce byla ve státě Florida popravena čtyřiapadesátiletá Judias „Judy“ Buenoanová, úspěšná majitelka salonu krásy, která řídila corvettu, za otravu svého manžela arsenikem. Úřady se o této vraždě dozvěděly až poté, co Buenoanovou zatkly kvůli pokusu o vraždu je-

jího přítele, který měl zemřít při výbuchu nastražené bomby v autě, a objevily v jejím pozadí další vraždu – vraždu jejího postiženého devatenáctiletého syna. Buenoanová nejprve neuspěla s pokusem otrávit svého syna a místo toho mu způsobila částečné ochrnutí, kvůli němuž musel nosit těžké kovové ortézy na nohy. Poté ho vzala na výlet na kánoi, během něhož je oba převrhla do jezera, což mělo za následek jeho „náhodné“ utonutí a lukrativní pojistné plnění. Dohromady Buenoanová inkasovala 240 000 dolarů na pojistném plnění za smrt manžela a syna a za smrt přítele v Coloradu. Vzhledem k jejímu rozsudku smrti na Floridě však coloradské úřady odmítly zahájit trestní stíhání.

- Čtvrtou popravenou ženou byla v roce 2000 v Texasu dvaasedesátiletá prababička Betty Lou Beetsová, která zastřelila svého pátého manžela, kapitána dallaských hasičů Jimmyho Dona Beetse. Poté, co Beetsová pohřbila tělo na dvoře jejich domu a pustila na vodu manželův člun s rozsypanými léky na srdce, nahlásila svého manžela jako nezvěstného. Poté uplatnila nárok na jeho životní pojištění a hasičský důchod. Policii trvalo dva roky, než shromáždila dostatek důkazů, aby získala povolení k domovní prohlídce a objevila manželovo tělo pod trávnickem. Při prohlídce policie objevila tělo dalšího manžela, který rovněž zmizel, Doylea Waynea Barkera, pohřbeného pod garáží a zastřeleného stejnou pistolí ráže 38, kterou byl zabit i Jimmy. Během soudního procesu Beetsová tvrdila, že ji manžel bil a ona ho zabila v sebeobraně. V předvečer její popravy Amnesty International popsala Beetsovou jako „osobu, která celoživotně prožívala domácí násilí a sexuální útoky“ a tvrdila, že „od jejího odsouzení prominentní psychologka Lenore Walkerová diagnostikovala u paní Beetsové syndrom týrané ženy a posttraumatickou stresovou poruchu“. ¹⁴ Amnesty International se nezmínila o nálezů těla dalšího manžela pohřbeného pod její garáží.

- V témže roce byla ve státě Arkansas popravena pátá žena, osmadvacetiletá Christina Marie Riggsová, za vraždu svých dvou dětí, pětiletého Justina Thomase a dvouleté Shelby Alexis. Riggsová se pokusila zabít své děti tím, že je uspala a poté jim aplikovala chlorid draselný. Když se jí pokus nepovedl, nakonec je udusila polštářem. Poté se pokusila spáchat sebevraždu, ale nepodařilo se jí to. Riggsová o svůj rozsudek smrti sama usilovala.
- Jednačtyřicetiletá Wanda Jean Allenová byla šestou ženou, která byla odsouzena k smrti, když ji stát Oklahoma v roce 2001 popravil smrtící injekcí za vraždu lesbické milenky. Allenová již byla odsouzena a odpýkala si trest za zabití jiné ženy, kamarádky z dětství, při hádce. Pět let po propuštění v roce 1983 vraždila znovu, tentokrát střílela svou milenkou Glorii Leathersovou do břicha. Byla první černoškou popravenou v USA od obnovení poprav v roce 1977.
- V roce 2001 byla v Oklahomě popravena také sedmá žena – čtyřicetiletá Marilyn Kay Plantzová, která si najala svého mladistvého přítele Clifforda Brysona a jeho přítele Clinta McKimbla, aby zabili jejího manžela Jima kvůli životnímu pojištění ve výši asi 300 000 dolarů. Jima přepadli Bryson a McKimble při příchodu domů z noční směny v práci a umlátili ho dětskými baseballovými pálkami do bezvědomí, zatímco Plantzová předstírala, že spí ve vedlejším pokoji. Plantzová ignorovala manželovy zoufalé prosby o pomoc, vstala z postele a dala vrahům pokyn, aby ho „upálili“ v jeho autě tak, aby to vypadalo jako dopravní nehoda. Ti odvezli oběť v polo-bezvědomí na opuštěné místo, polili jeho i pick-up benzínem a zapálili je. McKimble svědčil v případě ve prospěch obžaloby a dostal doživotní trest. Plantzová a Bryson byli souzeni společně. Bryson byl popraven v roce 2000.

- Jako osmá byla v roce 2001 v Oklahomě popravena jednašedesátiletá Lois Nadean Smithová, odsouzená za vraždu jednadvacetileté Cindy Bailleeové. Podle popisu z úřadu státního zástupce „byla Bailleeová bývalou přítelkyní syna Smithové, Grega. Smithová spolu se svým synem a další ženou vyzvedla Bailleeovou z motelu v Tahlequahu brzy ráno v den vraždy. Když odjížděli z motelu, Smithová konfrontovala Bailleeovou s pomluvami, že se Bailleeová snažila zorganizovat vraždu Grega Smithe – obvinění Bailleeová popřela. Na cestě do domu bývalého manžela Smithové v Gans, Smithová Bailleeovou škrtila a bodla ji do krku. V domě Smithová přinutila Bailleeovou sedět na lehátku a ohrožovala ji pistolí, nakonec několikrát vystřelila. Bailleeová spadla na podlahu, Smithová se smála a skočila Bailleeové na krk. Poté vystřelila čtyři rány do její hrudi a dvě do týla.“¹⁵ (Matčina láska k synovi nezná mezí.)
- Devátou ženou, která byla popravena v roce 2002 v Alabamě, a pravděpodobně poslední, která zemřela na elektrickém křesle, byla čtyřiapadesátiletá Lynda Lyon Blocková, bývalá skautská matka, dobrovolnice Humane Society a předsedkyně Friends of the Library, která se zapojila do frakce pravicového vlasteneckého hnutí. Cestovala se svým přítelem Georgem Sibleym, rovněž vlasteneckým bojovníkem, a svým devítiletým synem, byli na útěku po odsouzení za napadení v majetkovém sporu, v němž byl pobodán bývalý manžel Blockové. Blocková i Sibley byli ozbrojeni. Když zastavili na parkovišti u Walmartu v oblasti Opeliky, aby si Blocková mohl zavolat, kolemjdoucí si všiml, že dvojice zřejmě žije v autě, a v obavě o dítě zalarmoval policistu z policejního oddělení v Opelice Rogera Motleyho, který v té době nakupoval v obchodním centru kancelářské potřeby. Policista, který nevěděl, že Blocková je mimo vozidlo a telefonuje, k němu přistoupil a požadoval předložení Sibleyho řidičského průkazu. Sibley místo toho vytáhl zbraň a mezi Sibleym a Motleyem došlo k přestřelce. Lynda Blocková upustila

telefon, přiběhla zezadu k Motleymu a zastřelila ho svou pistolí Glock ráže 9 mm. Když se zraněný policista plazil ke svému autu, vystřelila do něj ještě několik ran. Kvůli rozpočtovým nedostatkům v Opelice nabídl Motley týden předtím svou neprůstřelnou vestu policistovi nováčkovi. V dopisech přátelům a příznivcům Blocková později popsala Motleyho jako „špatného policistu“ a tyрана manželek, na kterého bylo podáno několik stížností. Jako součást spiknutí proti sobě uvedla, že jí bylo zakázáno uvádět jeho záznamy u soudu. V jeho osobním spise není žádná zmínka o jakémkoli špatném chování a jeho žena uvedla, že její manžel byl vždy laskavý a trpělivý člověk. Sibley byl v roce 2005 za svou spoluúčast na vraždě také popraven.

- Desátou popravenou ženou byla v roce 2002 Aileen Wuornosová, kterou stát Florida odsoudil k smrti za sedm sériových vražd. Případ Aileen Wuornosové je notoricky známý a bude podrobněji popsán později.
- Konečně jedenáctou ženou, která zemřela při popravě, byla čtyřicetiletá Frances Newtonová v Texasu v roce 2005 za vraždu svého manžela a dvou dětí – sedmiletého syna Altona a 21měsíční dcery Farrah – pistolí ráže 25 mm. Newtonová se pokoušela uplatnit nárok na pojistné plnění na jejich životy ve výši 100 000 dolarů. Byla druhou černoškou mezi jedenácti popravenými.

Namísto údajných násilnických manželů se z mnoha obětí ve výše uvedených případech ve skutečnosti vyklubaly děti, jiné ženy nebo nevinní muži. Ve čtyřech, a dokonce pravděpodobně v pěti z těchto jedenácti případů šlo o sériovou vraždkyni a nejméně ve čtyřech až šesti případech o materialistické vraždkyně typu Černé vdovy, které si s oblibou spojujeme s minulou érou nebo s filmy. Ve třech z těchto případů obhajoba neúspěšně argumentovala tím, že byly vraždkyně svými oběťmi naopak zneužity.